

Életképes könyvtárak és összetartó közösségek érdekképviselése avagy egy képzés keletkezéstörténete

A 2009-2014-es periódus a romániai közkönyvtári hálózat számára a sokat emlegetett és súlyosan megtapasztalt világválságtól teljesen eltérő fejleményeket hozott: ebben az időszakban zajlott le a Bill&Melinda Gates Alapítvány által finanszírozott Global Libraries nemzetközi program a világ tíz, majd tizenkét országában, köztük Romániában is.

**We're working to narrow the digital divide in ten countries around
the world**

**A digitális megosztottság visszaszorításáért dolgozunk a világ tíz
országában –**

ez volt a program jelmondata. A romániai megvalósítás helyszíne és eszközeként a választás a közkönyvtári hálózatra esett. Ennek eredményeként, látványosan javult a könyvtárak információs technológiai felszereltsége, és számos lehetőség nyílt a humán erőforrás fejlesztésére. Ugyanakkor előtérbe került, mint a program harmadik komponense, a könyvtárak értékének elismertetése, a kormányzati támogatás elnyerése. A Global Libraries program Romániában BIBLIONET név alatt vált ismertté, és az említett első két komponense eddig talán soha nem tapasztalt rendszerszintű fejlesztést jelentett a könyvtárak számára. A röviden csak „advocacy-komponensként” emlegetett harmadik összetevő (a könyvtárak értékének elismertetése, a kormányzati támogatás elnyerése) viszont többnyire elkerülte a nyilvánosság figyelmét, legalábbis mindaddig, amíg „mások, kívülről és felülről” művelték. Viszont a finanszírozó a fenntarthatóság kulcseszközeként tekintett az „advocacy-komponensre”, fontosnak tartotta a „mi, belülről, mindenki a saját szintjéről” típusú hozzáállás kialakítását a könyvtárosok körében.

Kezdetben nyolc könyvtáros, közülük egy a Romániai Magyar Könyvtárosok Egyesületének tagja, lehetőséget kaptunk megismerni az egyesült államokbeli könyvtári „advocacy” tevékenységet, majd honosítás céljából munkacsoportot alakítottunk. Első lépésként anyanyelvünkön próbáltuk megtalálni a tartalmat leginkább kifejező megfogalmazást, így született meg a „könyvtári érdekképviselő” kifejezés.

A sikeres honosítás jogi- és közigazgatási ismeretek gyarapítását, készségek és képességek fejlesztését, valamint példamutatást feltételezett. Az első két feltétel teljesülését a szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése útján láttuk megvalósíthatónak, felnőttképzés keretében, a BIBLIONET programban akkreditált felnőtt képző könyvtárosok bevonásával. A képzési tananyagot a *Supporting Libraries, Strengthening Communities* és az ezt megelőző *Turning the Page* amerikai tankönyvek alkalmazása képezte. A román változat után rövidesen létrejött az *Élethépes könyvtárak és összetartó közösségek érdekképviselete* című magyar nyelvű tankönyv, valamint a tankönyvekre épülő, társadalmi és állampolgári kompetenciák fejlesztését célzó felnőttképzési programok, román és magyar nyelven. A román nyelvű program akkreditációját a Romániai Közkönyvtári Egyesület (ANBPR), a magyar nyelvűt pedig a csíkszeredai Kájoni János Megyei Könyvtár szerezte meg.

A képzés módszere interaktív, nem formális és rugalmas. A tartalomból kiderül, hogy mi fán terem az érdekképviselet, mely problémák képezhetik könyvtári érdekképviselet tárgyát, mit jelent és kiből áll az érdekképviselet célközönsége, a partnerkapcsolatok, médiakapcsolatok létrehozása, fenntartása, érdekképviseleti közlemény létrehozása és továbbítása, közösségi erőforrások bevonása, akcióterv elkészítésének módja.

Sikerként könyveljük el, hogy képzéseink során „együtt a rendszer” módszerrel összehoztuk a résztvevő könyvtárosokat a helyi közigazgatási, civil szféra, média- és a magánszektor képviselőivel. Ugyanakkor, a résztvevők igényének megfelelően, bővítettük a közösségi erőforrások bevonása témakört.

Mivel a könyvtári érdekképviseletet egyének vagy szervezetek helyi, központi vagy nemzetközi hatósági döntések befolyásolására irányuló, a könyvtárak számára kedvező politikaváltozás és fenntartható finanszírozás elérésére irányuló tevékenységeként határozzuk meg, gyakorlati megvalósításként említeném a jelenleg Hargita megyében zajló érdekképviseleti folyamatot. Várható eredményként 2016 végéig a megye községi önkormányzatai helyi határozatba foglalják és jóváhagyják a könyvtárak szervezeti és működési szabályzatát, amely számos könyvtári fejlesztést lehetővé tevő előírást foglal magába.

Jellemző a helyi állapotokra, hogy a csíkszeredai Kájoni János Megyei Könyvtár kezdeményezése minden községben meglepetést keltett, volt ahol elutasítóan fogadták, de kénytelenek voltak eleget tenni a közigazgatási törvény előírásainak. Volt, ahol a község jegyzője megköszönte, hogy segítjük a munkáját. Hatalmas biztatást kaptunk az érdekképviseletre egy kistelepülés jegyzőjétől, az ő szavaival zárom beszámolómat a romániai magyar könyvtárosok érdekképviseletei lehetőségeiről: „*Az önkormányzattól mindenki mindent elvár, de munkám során most történik meg először, hogy az érintettek cselekednek saját érdekeikben*”.

Bedő Melinda
